

<http://wri-irg.org/>

<http://ebco-beoc.org/>

Αντίρρηση συνείδησης στην Ελλάδα

Κοινή Δήλωση της Αντιπολεμικής Διεθνούς και του Ευρωπαϊκού Γραφείου για την Αντίρρηση Συνείδησης

Για δεκαετίες η Ελλάδα συστηματικά αρνούνταν να αναγνωρίσει το δικαίωμα στην αντίρρηση συνείδησης στη στρατιωτική θητεία και φυλάκιζε επανειλημμένα τους αντιρρησίες συνείδησης. Όταν τελικά το δικαίωμα στην αντίρρηση συνείδησης αναγνωρίστηκε επίσημα το 1997, αυτό έγινε εντός ενός ηθελημένα ασφυκτικού και τιμωρητικού πλαισίου. Για παράδειγμα η εναλλακτική υπηρεσία είναι κατά 18 μήνες μεγαλύτερη της στρατιωτικής θητείας[1]. Εν συντομία, η εναλλακτική υπηρεσία είναι πολύ μεγαλύτερη σε διάρκεια (υπερδιπλάσια της στρατιωτικής θητείας), η τοποθέτηση και η επίβλεψη των αντιρρησιών συνείδησης που εκτελούν εναλλακτική υπηρεσία ανήκει στη δικαιοδοσία των στρατιωτικών αρχών και στην πράξη υπάρχουν ευρείας έκτασης διακρίσεις σε βάρος των αντιρρησιών συνείδησης[2].

Όλες αυτές οι παραβιάσεις του ανθρώπινου δικαιώματος της αντίρρησης συνείδησης έχουν καταγραφεί σε αρκετές εκθέσεις: έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας τον Ιούνιο του 2003[3], έκθεση της Αντιπολεμικής Διεθνούς τον Ιούλιο του 2003[4], ετήσιες εκθέσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου[5] και συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης. Μετά από μια συλλογική αγωγή του Συμβουλίου Ευρωπαϊκών Υποθέσεων των Κουακέρων[6] ότι η Ελλάδα παραβιάζει τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη κρατώντας τους αντιρρησίες συνείδησης εκτός αγοράς εργασίας για ένα διάστημα δυσανάλογα μεγαλύτερο απ' ό,τι τους στρατιώτες – εξαιτίας της τιμωρητικής διάρκειας της εναλλακτικής υπηρεσίας – η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων αποφάσισε στις 25 Απριλίου 2001 'ότι αυτοί οι 18 επιπλέον μήνες, κατά τη διάρκεια των οποίων τα αναφερόμενα πρόσωπα αποκλείονται του δικαιώματος να κερδίζουν τα προς το ζην με μια εργασία που έχουν επιλέξει ελεύθερα, δεν βρίσκονται εντός λογικών ορίων, σε σύγκριση με τη διάρκεια της στρατιωτικής θητείας. Ως εκ τούτου θεωρεί ότι αυτή η επιπλέον διάρκεια, εξαιτίας του υπερβολικού χαρακτήρα της, ισοδυναμεί με ένα δυσανάλογο περιορισμό του «δικαιώματος του εργαζόμενου να κερδίζει τα προς το ζην με μια εργασία που θα έχει επιλέξει ελεύθερα» και βρίσκεται σε αντίθεση με το Άρθρο 1 παράγραφος 2 του Χάρτη[7].

Η υπόθεση του Λάζαρου Πετρομελίδη

Μετά από πολύχρονο αγώνα, ο Λάζαρος Πετρομελίδης αναγνωρίστηκε επίσημα ως αντιρρησίας συνείδησης το 1999, αλλά τότε κλήθηκε να εκτελέσει 30 μήνες εναλλακτικής υπηρεσίας, έναντι τεσσάρων μηνών στρατιωτικής θητείας. Αρνήθηκε αυτή τη μεταχείριση και εξέπεσε της κατάστασης του αντιρρησίας συνείδησης. Στις 15 Απριλίου 1999 καταδικάστηκε σε 4 χρόνια φυλάκισης για ανυποταξία (την περίοδο πριν την αναγνώρισή του ως αντιρρησίας συνείδησης), αλλά αποφυλακίστηκε υπό όρους και με εγγύηση μετά από 2 ½ μήνες, λόγω της εκκρεμούσας έφεσής του. Αυτή τελικά εκδικάστηκε στις 12 Ιουνίου 2003, όταν καταδικάστηκε σε 20 μήνες φυλάκιση με αναστολή. Η νέα του δίκη είναι για ανυποταξία από τη θέση εναλλακτικής υπηρεσίας. Δικάζεται στις 19 Φεβρουαρίου 2004, στο Ναυτοδικείο

Θεσσαλονίκης. Κατηγορείται για «ανυποταξία σε περίοδο παρατεταμένης γενικής επιστράτευσης», η οποία έλαβε χώρα στο Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Κιλκίς (όπου τοποθετήθηκε για εναλλακτική υπηρεσία, το οποίο ανήκει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας!).

Επιπλέον, νέες ποινικές διώξεις έχουν ξεκινήσει για «ανυποταξία» και το Νοέμβριο του 2003 η αστυνομία αποπειράθηκε να το συλλάβει[8].

Ο Λάζαρος Πετρομελίδης επανειλημμένα έχει τονίσει την πρόθεσή του να εκτελέσει μια εναλλακτική υπηρεσία που δεν θα είναι τιμωρητική και θα συμμορφώνεται με τα ευρωπαϊκά δεδομένα.

Αυτή η δίκη και οι νέες διώξεις βρίσκονται σε αντίθεση με το Άρθρο 14 παράγραφος 7 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Κοινωνικά και Πολιτικά Δικαιώματα: «Κανένα πρόσωπο δεν υπόκειται σε δίκη ή τιμωρία ξανά για ένα αδίκημα για το οποίο έχει ήδη καταδικαστεί ή αθωωθεί σε τελικό βαθμό σύμφωνα με το νόμο και την ποινική διαδικασία σε κάθε χώρα». Ο Λάζαρος Πετρομελίδης έχει καταδικαστεί για την αντίρρηση συνείδησής του στις 12 Ιουνίου 2003. Κάθε επακόλουθη άρνησή του να υπηρετήσει πρέπει να αντιμετωπιστεί ως συνέπεια της αρχικής του αντίρρησης συνείδησης, για την οποία έχει ήδη τιμωρηθεί. Αυτή η άποψη βρίσκεται σε συμφωνία με τα καθιερωμένα νομικά δεδομένα και έχει επίσης εκφραστεί από την Ομάδα Εργασίας των Ηνωμένων Εθνών για την Αυθαίρετη Κράτηση σε αρκετές περιπτώσεις[9].

Συμπεράσματα

Η Αντιπολεμική Διεθνής και το Ευρωπαϊκό Γραφείο για την Αντίρρηση Συνείδησης ζητούν από την Ελληνική Κυβέρνηση και το από το νέο Ελληνικό Κοινοβούλιο να σταματήσουν τις διώξεις των αντιρρησιών συνείδησης και επιτέλους να αναγνωρίσουν το δικαίωμα της αντίρρησης συνείδησης σύμφωνα με τα δεδομένα που τίθενται από τους διεθνείς οργανισμούς και το Συμβούλιο της Ευρώπης. Ιδιαίτερα εφιστούμε την προσοχή στο ψήφισμα 2001/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την ελευθερία, σκέψης συνείδησης και θρησκείας, το οποίο *«καλεί την Ελλάδα να αναγνωρίσει το δικαίωμα της αντίρρησης συνείδησης στη στρατιωτική θητεία χωρίς περιορισμούς και χωρίς αναφορές σε οποιουσδήποτε θρησκευτικούς λόγους, να εισάγει μορφές εναλλακτικής υπηρεσίας η οποία δεν θα διαρκεί περισσότερο από την υποχρεωτική στρατιωτική θητεία και να απελευθερώσει άμεσα όλους όσοι εκτίουν ποινές φυλάκισης ως προς αυτά»*.

Τέλος, ζητούμε από την Ελλάδα να εισάγει νομοθεσία για την αντίρρηση συνείδησης η οποία θα συμμορφώνεται με τα δεδομένα που έχουν τεθεί από τα Ηνωμένα Έθνη[10], το Συμβούλιο της Ευρώπης[11] και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

- [1] Νόμος 2510/97, που τέθηκε σε εφαρμογή την 1 Ιανουαρίου 1998, <http://www.omhroi.gr/SAS/12510en.htm>
- [2] Βλ. για παράδειγμα: Αντιπολεμική Διεθνής: Η αντίρρηση συνείδησης σε επιλεγμένα κράτη μέλη του ΟΑΣΕ, Ιούλιος 2003, <http://wri-irg.org/co/osce-rep.htm>
- [3] Διεθνής Αμνηστία: Ελλάδα. Να είσαι στον στρατό ή να επιλέγεις να μην είσαι: Ο συνεχής διωγμός των αντιρρησιών' συνείδησης. AI Index EUR 25/003/2003, <http://web.amnesty.org/library/Index/ENGEUR250032003?open&of=ENG-GRC>
- [4] Αντιπολεμική Διεθνής: Η αντίρρηση συνείδησης σε επιλεγμένα κράτη μέλη του ΟΑΣΕ, Ιούλιος 2003, <http://wri-irg.org/co/osce-rep.htm>
- [5] Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Επιτροπή για τις Ελευθερίες και τα Δικαιώματα των Πολιτών, τη Δικαιοσύνη και τις Εσωτερικές Υποθέσεις: Κείμενο Εργασίας για την κατάσταση αναφορικά με τα θεμελιώδη δικαιώματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση 2002, 16 Απριλίου 2003, <http://www.europarl.eu.int/meetdocs/committees/libe/20030519/495644en.pdf>
- [6] Συλλογική αγωγή κατά της Ελλάδας στο Συμβούλιο της Ευρώπης όσον αφορά τον Κοινωνικό Χάρτη, <http://www.terra.es/personal/beoc.ebco/Reports/complain.htm>
- [7] Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων, Απόφαση επί της ουσίας, Αγωγή 8/2000, http://www.coe.int/T/E/Human_Rights/Esc/5_Collective_complaints/List_of_collective_complaints/RC8_on_merits.asp
- [8] Αντιπολεμική Διεθνής: ΕΛΛΑΔΑ: Η αστυνομία προσπάθησε να συλλάβει τον αντιρρησία συνείδησης Λάζαρο Πετρομελίδη, 21 Νοεμβρίου 2003, <http://wri-irg.org/news/htdocs/20031121a.html>
- [9] Ομάδα Εργασίας για την Αυθαίρετη Κράτηση: Γνώμη Νο 36/1999 (ΤΟΥΡΚΙΑ), Γνώμη Νο 24/2003 (ΙΣΡΑΗΛ).
- [10] Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών (1998), Ψήφισμα 1998/77: Αντίρρηση Συνείδησης στη Στρατιωτική Θητεία και επακόλουθα ψηφίσματα το 2000 και 2002.
- [11] Συμβούλιο της Ευρώπης (1987), Σύσταση Νο. R (87) 8 της Επιτροπής Υπουργών.